

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

2. De Actione rudi & vasta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Simile de equis Sybaritarum.

morumque terrores educturi essent oratorem, His igitur saepenumero contingere solet, quod Sybaritarum equis ludionibus quidem illis, sed minime bellicosis: Quippe gens chorearum, ad insaniam vsque auida, etiam equos numerosè saltare docuerat, qui postquam ex saltationum umbraculis, in solem, & puluerem suat producti, Martis & tubarum ignari, nimis insulse compositis moribus lasciuientes, se, & torum exercitum perdiderunt: ita illi ab imis vnguiculis ad verticem vsq; venusti Rhetores, qui triumphant in lusionibus, in legitimis praelijs, si eandem teneant rationem, se, & causas in discrimen adducunt.

Itaque bene monet Quinailianus, actionem non esse delicias molliendam: alioqui nitida illa, & curata pronuntiatio insolitum laborem recusabit, vt afflueta gymnasijs, & oleo corporata, quilibet sint in suis certaminibus speciosa, atque robusta, si militare iter, faciesque, & vigilijs imperes, deficiant, & quaerant victores suos, nudumque sudorem.

De actione rudi, & vasta.

CAPVT II.

Moderata actionis cultura.

Neque tamen cum mollis, & compta repudiatur actio, eò deueniendum est, vt cum ijs sentiamus, qui rudem illa, & qualem impetus cuiusq; animo tulit, actionem iudicant fortiozem, & solam viris dignam. Est enim profectò ab arte moderata quaedam cultura capienda; Nam etsi praecipis istis in dicendo manifestè non vtimur, tamen apparet, atque extat, vtrum aliquando dilectimus.

Vt enim (quod ait M. Tullius) qui pala ludunt, non vtuntur in ipsa lusione artificio proprio palaestrae: sed indicat ipse motus, didicerintne Palastram, an nesciant.

Sic in orationibus iudiciorum, concionum, Senatus, etiamsi non adhibentur gestus ex schola, facile est tamen intueti, vtrum is, qui dicat, liberaliter aliquando fuerit institutus.

Omnis quidem affectatio, ac nimis delicatus lepos inuisus est, & merito in serijs praesertim orationibus suspectus.

At ipse neglectus actionis incidit in aliud vitium rusticitatis, quae merito placere non possit.

Itaque, vt qui formae nimis student, elaborantque curiosius, delicate molitigi suspicionem non effugiunt: contra, qui omnino negligunt rigorem quandam animi, & duram speciem praefereunt austeritatis.

Non dissimili ratione, quae nimis excolitur actio, pueriles delicias sapit: quae profus contemnitur, in agrestem duritiem transit, quae auditores retinere non potest: tenendus est, vt in ceteris modus, & medium, in quo solet virtus consistere. Quaquam si in altero peccandum foret, facilius excusaretur simplex quaedam rusticitas, quam putidiuscula vocis, gestus, & habitus affectatio. Quod Philostratus dilertè notauit in Philisco, qui ad eò Antonino Imperatori ob infractam molliem actionis displicuit, vt immunitate, qua ceteri penè omnes sophistae gaudebāt, excideret, vbi inter cetera notat,

Philost. in vita Philisci sophista.

ἡ τὴν σκληρὰν ἀσχίμωσιν ἔδοξε, καὶ τὴν φωνὴν μὴ ὀρθῶς, καὶ τὴν γλωσσίαν ὑψηλῶς, καὶ βλάπτειν ἐνέασεν, οὐ μὲν ἄλλοι ἢ ἐκ τὰ νοσήματα. Veste, inquit, indecorus, voce penè effeminatus, lingua supinus, & alio quouis potius in dicendo, quam ad sensa respiciens visus est. Quā ob rem Imperator in Philiscum conuersus, eius os continuò repressit, angustas interrogationes ingerens; ad quas, cum Philiscus minime responderet: τὸ μὲν ἄνδρα, inquit Antoninus, δέχομαι ἐν κόμῃ, τὸν δὲ ῥήτορα, ἢ ἰσθμῶ, & cum sibi, ob sedem Athenis datam, immunitatem quoq; concessam dicitaret, respondit Imperator, se non διὰ μικρὰ καὶ ὀλίγα, να λογάρα, immunitatem concedere. Ita ille vitio praeuae actionis irrisus, & multatus est.

Actionis delicata rigida censura.

De actiuosa, & frigida.

CAPVT III.

Est plebeiorum feruè hominum sensus, vt nullam putent egregiam, nisi quae potent indignetur, actionem, in qua & rigidi vultus toruitas, & clamorae fauces, & vox viulans, & pedis suppletiones, & brachiorum remigatio, & totius corporis dissoluta quaedam, atque intemperans iactatio: quae tamen agendi ratio, quam parum synceta sit, & prudens, declarant summorum Oratorum de pronuntiatione iudicia.

Actiuosa

